

אדם ועולמו מבוא לספרות האגדה.

אדם ועולמו- מבוא לספרות האגדה. שיעור 1

מטרת הקורס סקירת תולדותיה של ספרות האגדה משלהי תקופת המקרא עד לסוף האלף הראשון לספירה .. מתרכזת ביחוד ביחסי גבר ואשתו ...

8.55 שיעור ראשון ספרות האגדה של ימי הבית השני הספרים החיצוניים הספרות היוונית הלניסטית וכת ים המלח ... מהי אגדה??? הגדה אגדה ?? ..

10.23 חז"ל חכמנו זכרם לברכה .. חיו במאות הראשונות לספירה ... קבוצה גדולה של חכמים כ 2400 .. הם נתנו את ארון הספרים היהודי ... משנה תלמוד המדרש סידור התפילה וההגדה של פסח ...

13.08 עם ישראל לא חי על פי המקרא ... העברית היא לשון חז"ל כשרות היא חז"לית וכי חשוב שייכות לעם היהודי היא מורשת האם ולא האב .. דוגמאות יוסף משה דוד שלמה ...

14.22 חז"ל יצרו מוסדות חדשים בית מדרש בית כנסת בית ספר ושם הם פתחו הלכה ואגדה ... 15.55 אגדה היא כל דבר שאינו הלכה – דהיינו חוקים.. כל דבר שאדם יכול לדבר עליו ואינו הלכה...

17.29 בתחום המחקר מתחלקת לשלוש האגדה הקדומה קודם לחז"ל .. וגם המחקר משך אותה אל העולם הנוצרי מוסלמי השומרוני הפגאני יווני הלניסטי. ... אבל ההגדה הקדומה והחיצונית הם רק מה שהם מתייחסים למקרא ... כולם קדשו את ספר הספרים ..

20.00 המסגרת ההיסטורית ... משולשת ספרות האגדה, חז"ל, ספרות חז"ל. ספרות האגדה מתחיל חתימת המקרא .. מסתיימת בערך המאה ה 12 הקורס מקיף 1500 שנים ... מבערך 300 לפני הספירה עד 1200 לספירה ...

21.32 תקופת חז"ל היא זו שבה חיו חז"ל הלל ושמאי .. נפטרו סביב 1 לספירה .. כלומר יש 300 שנה של ספרות האגדה הקודמת לתקופת חז"ל .. תקופת חז"ל מסתיימת ב 500 לספירה .. 22.43 תקופת ספרות חז"ל לא מקבילה לתקופת חז"ל כי ספרות חז"ל הייתה במשך זמן רב ספרות שבעל פה ... רק סביב 200 לספירה הם החלו להיכתב במשנה ... ועוד פירוקים .. ספרות חז"ל ממשיכה עד 1200 ... חז"ל ירדו מהבמה אבל הספרות שלהם קיימת ומתחדשת ...

24.25 האירועים ההיסטוריים החשובים:

כיבוש אלכסנדר מוקדון וההללים מגיעים 332 לפנה"ס וכל העולם הקדום מתערבב מבחינה תרבותית ודתית ... התרבויות של מצרים יהודית הפרסית ההודית ..

25.44 167 לפני הספירה מגיעה מרד החשמונאים בכובש ההלניסטי הצפוני .. היא נמשכת כ 100 שנה ובשנת 63 לפני הספירה מתחיל הכיבוש הרומאי .. השפה משתנה מיוונית ללטינית ..

26.36 האירוע הבא הוא חורבן בית שני 70 לספירה – בינתיים נולד ישוע.

27.09 ב 132 לספירה מרד בר כוכבא .. מתחילה ירידה מהארץ ... 325 לספירה הנצרות מותרת ברחבי האימפריה הרומית ... ומתחיל מאבק של הנצרות ביהדות ...

28.31 בשנת 635 הכיבוש המוסלמי ... ובסוף תקופת הצלבנים שמסיימת את תקופת המשנה והתלמוד ..

29.30 עכשיו מתמקדים באגדה קדומה שהתחברו בעם ישראל לפני שחז"ל עלו לבמה בין סוף חתימת המקרא עד לחורבן בית ראשון ואולי מעט יותר ... 300-400 שנות יצירה ... כסיכום אפשר להגיד שבין התנך לבין חז"ל יש תקופה תוססת של תרבות ..

31.53 בספרו "עולמה של ספרות האגדה" של אביגדור שנאן יש את כל הנושא הזה

32.40 הספרים החיצוניים ... מי סגר התנ"ך ... הסתיים סביב עזרא ונחמיה ... כיבוש הארץ עי אלכסנדר מוקדון ... כל האחרים הם חיצוניים ... יש אומרים שרבי עקיבא נלחם במאה השנייה לספירה על שיר השירים .. תורה נביאים כן כתובים לא ... אז רבי עקיבא הוציא והנצרות אימצה בחום .. הספרים נכתבו בידי יהודים בשפות יהודיות עברית או ארמית ... מספרם כ 30 ספרים ידועים .. 38.13 מחלקים לשתי קבוצות .. אפוקריפה פסוידו אפיגרפה .. אפוקריפה זה גנוז הפסוידו אפיגרפה מיוחסים ל שלמה דוד או ירמיהו ...

39.07 הנכון הוא .. אפוקריפה שנכנסו לתנך של יהודי אלכסנדריה או תרגום השבעים ספטואגינטה ... ואילו הפסוידו אפיגרפה הם כאלה שנשארו גם מחוץ לתנך של יהודי אלכסנדריה ... בעולם העתיק כל קבוצה הלכה עם התנך שלה ... התנך של יהודי אלכסנדריה התקבל עי הכנסייה וכלול בביבליה ... המוזכרים הם בן סירא המכבים יהודית תוספות למגילת אסתר ועוד ...

42.30 קטע א מתוך בן סירא ... כהן ירושלמי חי 200 לפני הספירה ימי קוהלת ולפני מרד החשמונאים .. כך הוא אומר על אליהו הנביא .. עד אשר קם אל יהיה לו זכר ירובעם בן נבט אשר חטא והחטיא את ישראל ויתן לאפרים מכשול להדיחם מאדמתם ותגדל חטאתו מאוד ולכל רעה התמכר עד אשר קם נביא כאש – אליהו – ודבריו כתנור בוער וישבור להם מטה לחם ובקנאתו הלעיטם - בדבר אל עזר שמים ויורד שלוש אישות – שלוש פעמים אש – ובכל זאת לא שב העם ולא חדלו מחטאותם עד אשר ניצחו מארצם – גורשו מארצם – ויפוצו בכל הארץ ... זה לא אליהו שאנחנו מכירים בגלל חז"ל ... מתי קרה המהפך מאליהו המקראי לאלהו החמודי ? זו דוגמה קטנה ...

47.26 גם בתוספות למגילת אסתר כי המגילה היא בעיתית ... ולכן הוסיפו שבע תוספות המשנות לחלוטין את פניה של המגילה המוכרת ... אלוהים נזכר בה בכל פינה .. אסתר שומרת שבת .. אוכלת כשר .. שומרת דיני טהרה לפני שהולכת לאחשוורוש וחוזרת למרדכי .. 49.50 למשל תפילת אסתר ... גם אסתר המלכה נסה לעזרת אלוהים כי אימת מוות אחזתה ותסר את בגדי הכבוד אשר לה ותלבש בגדי אבל ומספד ותחת התמרוקים היקרים כסתה ראשה עפר ואפר ותענה את נפשה מאוד ותחת במקלעות שערותיה כל מקום שמה עדי חמד – כסתה את תכשיטיה בשער מפוזר – ותתפלל אל ה אלוהי ישראל ותאמר אדוני אתה לבדך מלכנו הושיעני נא כי נשארתי לבדי מעיין מושיע מבלעדיך .. אתה יודע כל ותדע כי שנאתי כבוד מרעים ואתעב משכב ערל וכל נכר אתה תדע צרתי כי תעב אתעב את אות הגאון שעל ראשי ביום הרעותי הטבנו כבגד אידים -כבגד טבול בדם... ולא אשאנו ביום מנוחתי .. אף לא אכלה אמתך משולחן המן ואת משה המלך לא כבדתי ויין נסכו לא שתיתי אף לא סמך אמתך למי היום אשר העבירוני הלום עד אתה כי אם בך ה אלוהי אברהם השם האדיר על הכל שמע כל אובדי תקוה והצילנו שוקדי אוון והושיע לי מפחדי ...

53.55 ואילו בפסאודו אפיגרפה צוואות השבטים ספר היובלים וחנוך ..

54.50 הספרות היהודית הלניסטית ... מפגש התרבויות היה טראומטי לשני הצדדים זו ספרות שכתבו יהודים אבל היא נכתבת ביוונית בצורות ספרותיות יווניות והיא נכתבה לא רק למען יהודים אלה גם למען העולם הנוכרי ... בתקופה זו מתחילה שנאת ישראל לא אנטישמיות ... השבת היה הדבר הראשון שהם לא הבינו – אבל נראה שעכשיו הם מאמצים יותר מאיתנו – כך גם ברית המילה .. הם לגלגו על זה בלי סוף ... כך גם בנושא הכשרות ... וכך גם דת מונותאיסטית ... אל בלתי נראה ... ולספרות היהודית היוונית יש תפקיד של הסברה ולהצדיק – אפולוגטיקה .. ומצד שני תפקיד פולמוסי התוקף את התרבות היוונית ... יש כשלושים סופרים ... תרגום השבעים ליוונית שאומצה עי הכנסייה הקתולית ...

1.01.22 פילון האלכסנדרוני ... 20 לפנה"ס עד 50 לספירה פילוסוף טענתו בין היהדות לבין אפלטון אין הפרש ... משה רבנו ואפלטון דיברו אותו דבר ולצורך זה הוא מפרש את המקרא בכך שהוא רואה אותו כאלגוריה ...

1.02.11 יוספוס פלביוס ... יהודי הלניסטי קלאסי ... 1.03.03 יחזקאל הטרגיקן כותב טרגדיות חי' כ 200 לפנה"ס כנראה באלכסנדריה ... 1.04.05 פילון כותב את הביוגרפיה של משה...הואיל והלך וגדל בלי הרף נגמל שלא בזמן המשוער אלה מקודם יותר באה אימו מיניקתו יוכבד ומסרתו לזו שנתנתו – לבת פרעה כי לא נצרך עוד לינוק והוא בריא ויפה תואר – הלניסטי כמובן – רואה זו כי מפותח הוא מכפי גילו ומראהו מעורר חיבתה יותר מבראשונה והרי היא לוקחת אותו לה לבן .. מאז איפה נמצא משה ראו לטיפול וחינוך של בני מלכים .. מיד הגיעו אליו מורים איש איש ממקומו אלה באו מרצונם מהמדינות השכנות ומאזורי מצרים ואלה הוזמנו תמורת שכר רב מיוון .. בתוך זמן קצר התקדם ועלה על יכולתם של מוריו ובסגולות כישורונותיו קדם וידע לקחם ... ובכן וחכמי מצרים קבל משה את תורת החשבון וההנדסה את תורת המקצב ההרמוניה והמשקל הן מתוך אימון בכלי נגינה ומתוך עיון בתוך בספרי לימוד ומסות על נושאים מיוחדים מוריו היוונים לימדו תחום הלימודים הכללים רטוריקה ופילוסופיה ואלה מהמדינות השכנות את כתבי אשור את מדע הכוכבים ... הוא מוצג כמו שהעולם היווני מציג את גיבוריו .. זאת לעומת הדרך בה היוונים ציירו את משה כאדם מצורע שגורש ממצרים בחרפה .. ולקח איתו עם של מצורעים למדבר ..

1.08.06 קטע ממחזה של יחזקאל "יציאת מצרים" מחזה בן 2200 שנה ... דיאלוג קצר...משה פוגש את ציפורה כאשר הוא בורח ממצרים למדיין .. שמות פרק ב ... משה מגיע עייף למדיין יושב ליד הבאר...

"הנה רואה אני שבע בנות אלה" הוא שואל את ציפורה מי היא והיא עונה "אתה הזר – היא בת הארץ והוא טוריסט – הארץ כולה מכונה בשם לוב – מעניין הוא בורח מערבה – יושבי בה שבטים בני גזעים שונים כושים אנשים שחורים מושל הארץ אחד הוא גם אדון וגם ראש צבא יחיד ומנהיגה של עיר זו וגם שופט את בני אנוש בתפקידו ככוהן והוא גם אבי ואביון של אלה – יעני באת אל הפרינססה.

1.11.25 למה זה חשוב? כי יהודי כתב מחזות ... ציפורה מוצגת כמי שאומרת הגעת למקום של כושים במדבר יב יש סיפור נישואיו של משה לאשה כושית ... מה שיש כאן אלה מקורות חוץ תנכיים וחשוב יותר שניתן לתארך אותם בדיוק של חמישים שנה לכאן או לכאן . במחזה אלוהים לא על הבמה אלא מדבר מאחוריה ... בניגוד לזאוס או אפולו ...

1.14.10 ספרות כת ים המלח ... מלחמת בני אור בבני חושך ... כת סגורה ונוקשה וסגפנית .. יש מלאכים המסייעים לכל אחד מהצדדים

1.19.00 מגילת היהודיות עם כתיב ועברית מאוד מיוחדים ברוך אתה אדוני אל הרחמים ורב החסד כי הודעתני שכלך לספר נפלאותיך ולא להס יומם ולילה וליתן תהילה בכל מחול ותוף כי ייחלתי לחסדיך בגדול טובך ורוב סליחותיך ולרחמיך אצפה תמיד כי נשענתי באמיתך ואני ידעתי מבינתך כי אין מנוס מצוותך ובלא מזימתך אין צרה ובלא גערתך אין מכשול ולא נגע בלא דעתה ולא יעשה כל בלא רצונך ...

[אדם ועולמו: מבוא לספרות האגדה. שיעור 2](#)

3.24 השומרונים ... במאות הראשונה לפני הספירה עד המאה השנייה אחרי הספירה הם עם גדול וחזק ..שעומדים במאבק תרבותי כנגד העם היהודי .. העולם השומרוני טוען שהם צאצאי מלכות ישראל שמעולם לא גלו לבבל ... הסיפור היהודי הוא השומרונים הם גויים עמי ארצות ... הם נטמעו בתושבי הארץ ... עד היום הם מאמינים בשלושה עיקרים המשותפים ליהדות אלוהי ישראל קדושת התורה משמיים גדולתו של משה ... המחלקות הייתה במקום הקדוש ירושלים או שכם ... המקום אשר יבחר ... 8.00 התורה השומרנית שונה אבל הספר השלישי בחשיבותו בעולם השומרוני הוא של סופר שומרוני בשם מרקה בין

המאה השלישית לרביעית ... ימי חז"ל ... מדרשים לתורה ממר מרקה התיבה של מרקה ... השומרונים לא קבלו את קדושת ספרי נביאים וכתובים ... כיוון שהתפלגו מעם ישראל לפני הקנוניזציה שלהם ...

10.06 בחלק של ספר המופתים .. 10.38 עם ישראל נתקע בסוכות מאחורי עמוד האש והענן ... העם ובעקבותיו הזקנים חוששים ... וכשצעקו בשבט אשר יוצאת סרך בת אשר ... דודה של סרך הוא יוסף ... והם יצאו ממצרים בלעדי עצמותיו ... עמוד האש והענן זכרו ... הם חוזרים ומביאים את העצמות ... מסורת מעניינת שנותנת מקום חשוב לאישה .. 13.49 מסתבר שהיא מוכרת גם לחז"ל ... איך משה ידע היכן יוסף קבור .. מאות שנים .. אמרו סרך בת אשר חייתה כל אותה תקופה ... משה – לפי חז"ל – מגיע ליאור ומבקש מיוסף לגלות את מקום קבורתו והארון צף ... זו אותה מסורת ממתעכבים בגלל עצמות יוסף ... כל המחברים וכתביהם מתוארכים ... מלבד ספרות חז"ל ... המעניין הוא הפולמוס

17.36 הר גריזים הוא המקום הנבחר ... מקום קדוש על יום נקם ימי המשיח ... ויש לו 13 שמות בתורה ... בית אל בית אלוהים שער השמים מקדש ... כמספר השמות כך החשיבות ... 19.34 מדרש חז"ל אומר עשרה שמות נקראת ירושלים בחיבור חז"ל אחר שבעים שמות לירושלים ...

21.21 חריף עוד יותר ... לפי שופטים בנו של גדעון אבימלך תופש את השלטון שוחט את כל אחיו ונותר אחד בלבד בשם יותם ... עומד יותם על הר גריזים ונושא את משלו המפורסם ... הלוח הלכו העצים המשל המפורסם נגד אחיו ... במדרש השומרוני אומר יותם מעל הר גריזים זה ההר שבמסורת היהודית הוא הר הברכות אז למה הוא עומד שם ולא על הר עיבל ... הכותים עתידים לומר הר גריזים שלנו הוא ששם נתנו הברכות ואינם יודעים ששם נאמרו הקללות ... מאוד מפולפל ... 26.00 בבתי הכנסת היהודיים נהוג לאחר קריאת התורה לקרוא הפטרה .. מתוך ספר נביאים ... הדעה המקובלת היא שזה חלק מהפולמוס יהודי שומרוני ... במאה הראשונה לפני הספירה זה הונהג ... כי גם הנביאים נבחרו ביד אלוהים ... הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו **ובנביאי האמת וצדק ... הסיפור הראשון על מי שקרא הפטרה בבית כנסת הוא ישוע בשנת 28 לספירה ויצא לו מספר ישעיהו**

28.37 המאבק מול התרבות הרומית וביחוד מול הנצרות ... במיוחד לאחר הפיכתה לדת האימפריה ... הנצרות בניגוד לשומרונים היא מסיונרית ... 31.40 לא ניתן להבין מה קורה בארץ ישראל בין 150 לספירה ועד כיבוש האיסלאם התנך מבחינתם היא הברית הישנה מינים הם אותם יהודים נוצרים של המאה הראשונה שנייה שפסחו על שני הסעיפים ... אי אפשר להבין מה קורה בארץ ישראל עד הגעת האיסלאם בלי להבין מה קרה בין הנצרות ליהדות..

34.15 בלעם היה צופה וראה שיש אדם בן אישה שעתיד לעמוד שמבקש לעשות עצמו אלוה ... תנו דעתכם שלא לטעות אחר אותו האיש – כינו לישוע.. חז"ל האמינו שאין דבר שלא כתוב בתנך... הוא התוכנית האלוהית ... וזו שאלה שחז"ל שואלים את עצמם ... וכן הם מפרשים את כל סיפורי יעקב ועשו כסיפור בין היהדות ובין רומי והנצרות ... כאשר היגיע האיסלאם אותו דבר נעשה עם הגר וישראל ביחס למוסלמים ... 38.22 כאשר הייתה רבקה בהריון כתוב ויתרוצצו הבנים בקרבה ... כאשר הייתה עומדת ליד בתי כנסיות ומדרשות יעקב מבקש לצאת ... וכשהייתה עוברת ליד בתי עבודה זרה עשו מבקש לצאת .. . 40.00 אותו קטע ... מאבק על שאלת הבכורה מי יוצא קודם ... אומר עשו אם לא תיתן לי לצאת ראשון אצא דרך הדופן אהרוג את האם ... יעקב מכבד את אימו רוצה בשלומה ומוותר ... כל זה בתוך מדרש יהודי המדבר כנגד הנצרות .. 42.00 ופסוק בתהילים אמר נבל בליבו אין אלוהים ... הנבל הוא עשו הרשע ... העמיד בתי זונות תיאטראות וקרקסים מוסדות רומאים ... פרוש אחר לנבל .. מלא בנבלות כלומר יהודים מומתים .. כל זה בגלל שהוא מייצג את הנצרות והאלילות ... 44.40 מדרש בראשית ברא ... ללידת קין והבל ... **והאדם ידע את חוה אשתו ותר ותרלד את קין ותאמר קניתי את השם ותוסף ללדת את אחיו את הבל** ... שלושה פלאים נעשו באותו היום .. בו ביום נבראו בו ביום שימשו ובו ביום הוציאו תולדות ... אומר אחר עלו למיטה שנים וירדו שבעה .. אדם חוה קין התאומה של קין הבל ושתי התאומות של קין ... קין והבל תאומים זה ברור .. השאלה עם מי יתחתנו קין והבל? כנראה הם נשאו לאחיות שלהם ... כשחז"ל רואים את המילה את הם מפרשים ועוד משהו לדוגמה בראשית ברא אלוהים את השמים ... ואת הכוכבים

... כלומר נבראו אדם וחווה בלבד .. כלומר עולם ללא מין ללא חטא .. רק בפרק ד לאחר הגרוש מגן עדן כלומר עד החטא של עץ הדעת לא הייתה מיניות .. התשובה של חזל ... לא נכון זה קרה ביום בו נבראו אדם וחווה הם שימשו ונולדו 7 ועל זה אמר אלוהים טוב מאוד ... זה הפולמוס של רבי אלעזר בן עזריה כנגד הנצרות שראתה במיניות חטא ...

54.15 מכאן לאסלאם הקדום .. מזכיר, חזל ירדו מהבמה .. אבל ספרות חזל ממשיכה להתהוות ... מגיעים אנשים מהמדבר בלי פסלים בלי מקדשים רק עם שטיח לתפילה .. עליה לרגל מתן צדקה תפילה יומית צום .. מאוד קרובים ליהדות ... והיהודים מקבלים גם מעמד מיוחד בתחילה ... יהודים רבים האמינו בבשרות מוחמד ... המדבר בשם אברהם יוסף ומשה ... מדרש העוסק במפגש היהודי מוסלמי 56.37 גרוש הגר וישמעאל .. אחרי תפילה של ישמעאל הגר מגלה באר מים .. ושוב אין הם מופיעים בסיפור המקראי .. מלבד בפעם אחת בקבורת אביהם המשותף אברהם ... לפי המדרש הגר היא קטורה שחוזרת אל אברהם לאחר מות שרה .. 58.10 ... הוא משחרר אותה כאשתו אבל לא כשפחה ... והיא משאירה שובל על הדרך כך שאברהם יוכל אם ירצה לבקר את בנו ... לפי המדרש המים לא אוזלים אבל הגר מתחילה לעבוד את דת אביה מצריה .. ואז אוזלים המים מהחמת ... ושם אחרי תפילת ישמעאל נפתחה הבאר .. לפי חזל רגע לפני כניסת השבת אלוהים בורא עשרה דברים מופלאים .. הקשת האתון של בלעם וגם באר מיוחדת בין השמשות היא באר ניידת יעקב ורחל העבד את רבקה משה את ציפורה וזו שהלכה עם בני ישראל ארבעים שנה במדבר .. היום היא תקועה בכינרת וליד פוריה אפשר לראות אותה .. ולפי מסורת זו גם הגר שתתה ממנה ... ושם " הניחו את הבאר ומשם נשאו את רגליהם והלכו כל המדבר כולו עד שהגיעו למדבר פארן ומצאו שם מוצאי מים וישבו שם שנאמר וישב במדבר פארן " ... למה הם עזבו את הבאר הפלאית זה כנגד העלייה לרגל אל מכה מצווה מרכזית בעולם המוסלמי ... כוללת שתית מים מבאר הנקראת זמזם ... והיא הבאר הפלאית כלומר המדרש בא לומר למוסלמים לא נכון ... 1.06.02 וההמשך .. שלח ישמעאל ולקח לו אישה מבנות מואב ועאישה שמה ... לאחר שלוש שנים הלך אברהם לראות את ישמעאל בנו ונשבע לשרה שלא ירד מעל הגמל במקום שישמעאל שרוי שם .. והגיע לשם בחצי היום ומצא שם את אשתו של ישמעאל אמר לה היכן הוא ישמעאל אמרה לו הלך הוא ועימו להביא פירות ותמרים מן המדבר .. אמר תני לי מעט לחם ומים כי עייפה נפשי מדרך המדבר אמרה לו אין לחם ולא מים – המואבים ידועים כלא מכניסי אורחים - אמר לה כשיבוא ישמעאל הגידי לו את הדברים הללו ואמרי לו זקן אחד מארץ כנען בא לראותך ואמר תחליף את מפתן הבית שאינה טובה לך ... אשתו .. כשבא ישמעאל מן המדבר היגידה לו את הדברים הללו והבין ישמעאל ושלחה עימו ולקח לו אישה מבית אביה ושמה פאטימה ... עאישה היא אשתו האהובה של מוחמד פאטימה היא בתו הבכורה זו שושלת החליפים .. לאחר שלוש שנים הלך שוב אברהם לראות את ישמעאל בנו ונשבע לשרה כפעם ראשונה ... הגיע בחצי היום ומצא אשתו של ישמעאל אמר היכן הוא אמרה לו הוא ואמו הלכו לרעות את הגמלים במדבר אמר לה תני לי מעט מים ולחם ... הוציאה לחם ומים ונתנה לו עמד אברהם והיה מתפלל לפני הקדוש ברוך הוא על בנו ונתמלא ביתו של ישמעאל מכל טוב ממין הברכות וכשבא ישמעאל הגידיה לו אשתו את הדבר הזה וידע ישמעאל שעד עכשיו רחמי אביו עליו כי שנאמר כרחם אב על בנים ... יגיד המוסלמי כאשר אברהם הלך לבקר את בנו מכוון שאהב אותו ישמעאל רץ לקאת אביו ואברהם ירד מהגמל ושניהם מתחבקים ובמקום זה בדיוק מקם איברהים שם ירדה אבל שחורה הקעבה כלומר זה בניגוד לסיפור קידושה של מכה ... הגר מצוירת כשפחה וגורשה בגט וישמעאל כלל לא במקום כשבא אברהם .. אבל המדרש לא מדבר עליו כעובד עבודה זרה זה סיפור מוסלמי שעבר עבוד חז"ל ... המסורת המוסלמית אומר שישמעאל הוא הבן שיצחק ביקש להקריב ...

1.14.08 הספרות המיסטיקנית ... יש ויכוח עד כמה חדרה המיסטיקה לעולם חז"ל ... יש כאלה שאומרים שחלקים מספרות זו הם בעלי אופי מיסטי ... ואחרים שטוענים לא כך והיא רק בשוליים ... הקבלה היא מושג מימי הביניים ... 1.16.17 מתוך ספרות היכלות וספר הרזים ... ספר הסודות שזעזע את מי שפרסם אותו בשל הבוטות שבו .. ספרות ההיכלות ארמון בשמים זה מדרך תיירים לאדם שנכנס לחוויה המיסטית במסע שיגיע למפגש עם הקודש .. מפגש שמביא לאבדן הכרה מוחלט .. בכל היכל הוא פוגש מלאכים שונים נדרש לסיסמאות שונות מתפלל תפילות שונות בכל אחד משבעת ההיכלות ... פרופ' שנאן לא מצליח להבין

את החוויה ... הגיבורים של ספרות זו הם דמויות חז"ליות .. 1.18.46 יש בעולם הקדום את כל הספרים – מגילות – ואם תבקש מהספרנית בציפורי 📖... ספרים מתחת למדף יענו פליי בויי ... 1.19.30 מפגש עם אלוהים .. פנים נאים פנים הדורים פני של יופי פנים של להבה פני המלך שיושב על כסא כבודו ו.....

1.19.45 ומתוך ספר הרזים .. ספר מגיה זה הצד המעשי ... אם יש לך ידע של סיסמאות המלאכים אפשר להשתמש בהם כאן ועכשיו .. כמו ספר בישול .. קטע לגברים ... אם בקשת לאסור לב אישה גדולה או עשירה אליך קח מזיעת אפך בכלי זכוכית חדש וכתוב עליו על פס קסיטרון – בדיל – את שם השוטר והמלאכים שברקיע הראשון והשלך אותו לתוך הכלי עם הזיעה ואמור כך: משביע אני עליכם מלאכי חן ומלאכי מדע שתהפכו את לב פלונית בת פלוני ולא תעשה דבר בלעדי ויהיה ליבה עם ליבי לאהבה .. וקח צלוחית חדשה וטמון אותה במקום ביאתה ויציאתה – מקום שעוברת כל הזמן – וזה עובד ... 1.21.47 ואם תרצה לדעת באיזה חודש תאסף מן העולם ... קח פסי זהב מזוקק ועשה מהם שני עשר ריקועים וכתוב לכל אחד מהם שם המלאך ושם חודשו – זה מהרקיע החמישי – וקח שמן טוב וישן בן שבע שנים והשלך את כל הריקועים בתוכו ותשביע את השבוע הזאת על השמן שבע פעמים ותאמר משביע אני עליכם מלאכי מלאכי מדע ושכל שתודיעוני חודש אסיפתי באמת ותעלו לי גורל על שאלתי ותן השמן תחת הכוכבים שבעה לילות בכלי זכוכית חדש ושמן לא יראהו ובלילה השביעי עמוד בחצי הלילה והבט בשמן ואיזו רקועה שיצוף על פני השמן תראה איזה חודש כתוב בה ובו קצץ להיאסף וקודם שתעשה זאת טהר עצמך מכל טומאה שלוש שבועים ימים אל תאכל בשר השמר מוציא דם ולא יין לא לשכב עם אישה ולא להתקרב לקבר ותלך בענוה ובתפילה ותחנונים 1.23.42 מרדכי מרגליות שפרסם את הספר היה מזועזע

אדם ועולמו: מבוא לספרות האגדה. שיעור 3

אגדה וספרות התנאים

1.30 תנאים הם קבוצה של חכמים שחיו עד ראשית המאה השלישית ... החשובים הליל ושמאי יוחנן בן זכאי שיצא מירושלים לפני החורבן להקים את מרכז יבנה .. תקופה חדשה של חיים בלא מקדש .. רבן גמליאל אחד הנשיאים ... רבי עקיבא מעצב המשנה ... רבי מאיר תלמידו ותלמידו רבי יהודה הנשיא מי שנתן את הספר המרכזי מחבר המשנה .. הוא ממשיכה של שושלת ... כל אלה אספו את החומרים ... המשניות האלה עברו ככל הנראה בעל פה ורבי יהודה הנשיא היה זה שריכז והעלה אותם על הכתב ...

3.45 היום קשה להבין שינון והעברת חוכמה בעל פה ... זה בהבדל להיום שהעיניים הם המקלט ובעבר אלה היו האוזניים .. העיקר השינון ... והשורש הארמי הוא תנא ומכאן תנאים ... אלה שמשננים ... 5.20 לכן יכול אדם להיות אנאלפבית ואפילו עיוור .. הוא חייב להיות בעל זיכרון ... זה נכון משלהי תקופת המקרא ועד ימיו של יהודה הנשיא ... סביב שנת 210 לספירה ... התנך נקרא מקרא כיוון שקוראים בו ...

6.50 יש מחלוקת במחקר האם הוא רק סיכם וערך סיפורים שבעל פה ... לדעת פרופ' שנאן הדברים נכתבו כבר קודם ליהודה הנשיא .. שחשב שהגיע הזמן כיוון שבתקופתו עם ישראל החל להתפזר בעולם ... לאחר מרד בר כוכבא וגלי הירידה מהארץ ועלייתו של המרכז בבבל ובמצרים ... 8.50 שוב לדעתו המשנה הוא ספר הספרים של עם ישראל ...

9.25 במשנה ששה סדרים .. המתחלקים לשישים מסכתות ... 10.35 כמה נושאים מרכזיים חסרים במשנה ... **משנה ראשונה: זרעים** דברים הקשורים לעבודת האדמה .. דוגמה מתנות לעניים ... ביכורים לבית המקדש ... שנת השמיטה .. וגם מסכת ברכות !!?? ...

12.15 **משנה שניה: מועד** הזמן הקדוש לוח השנה היהודי ... שבת .. יום הכיפורים ..

13.20 **המסכתות מסודרות לפי סדר יורד** מהמסכת הארוכה ביותר לקצרה ביותר .. הקוראן בנוי באותו אופן ...

- 14.15 **משנה שלישית:** שבע מסכתות .. נשים לא עוסק באישה כמהות ביולוגית ... אלא במשפחה היהודית ובדיניה ... יחסי הגבר ואישה .. ומאחר ומשניות מסודרות לפי גודלן הרי שהסדר הוא: 15.25 **הראשונה: יבום** .. 16.30 **השניה: כתובות** ... 17.02 **השלישית: נדרים** ... למה נדרים בסדר נשים? על פי התורה בהקשר לאישה שנודרת בו היא מתירה לבעל להפר את הנדר של אשתו אם יחשוב שהנדר אינו ראוי ??? 17.50 **הרביעית: הנזיר** .. דיני נזירות ... 18.10 **החמישית: הסוטה** .. קשור לנשים??? יש תהליך שבעזתו מפיסים את הבעל ומרגיעים אותו .. 18.30 **השישית: גיטין** ... ואחרון: **קידושין** ...
- 18.55 **משנה רביעית: נזיקין** .. חברה משפט פלילי וכיו"ב ... אבדות דיני שומרים כד ברשות הרבים .. דרכי הדיון בבית המשפט העונשים המותרים
- 20.00 **משנה חמישית: קודשים** ... עבודת בית המקדש .. למה אחרי החורבן זה מופיע
- 20.40 **משנה שישית: טהרות** .. עיסוק בטומאה וטהרה ... הכי מטמא זה גופת המת ... קריאה מתוך המשנה שחלקה הלכה וחלקה משנה ..
- 22.50 מסכת קידושין .. על קניית ומכירת האישה לבעלה ומבעלה ... וסיפור היבום ...
- 29.00 באותה מסכת .. מצוות הבן על האב ... מצוות המוטלות על הורה לעשות לבנו .. ואת כל המצוות האלה אפשר לחייב את הגברים אבל לא את הנשים ... ולהיפך כל מצוות האב על הבן ... כלומר המצוות המוטלות על הבן לעשות עבור הוריו ... את אלה חייבים הגברים והנשים בשווה ...
- 31.30 כד ברשות הרבים .. מכשול ..
- 32.20 מסכת פסחים .. סדר מועד ... למשל הקושיות שעל הבן לשאול ואם לא יודע האב מלמדו ... כלומר זו דוגמה בה המשנה עוסקת בחומר אגדה ..
- 34.10 בסדר נזיקין יש מסכת בשם אבות וכולה אגדה נקראת גם פרקי אבות ... עניין מוסר דרך ארץ התנהגות ראוייה הצעות לחיים נכונים ... הילל: אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי ? 35.45 רבי טרפון: היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק ... החיים קצרים ... המלאכה מרובה .. השכר בעולם הבא הרבה .. ואלוהים ממריץ את בני האדם למלא את חובם .. וגם: אל תסתכל בקנקן ... היה ראש לשועלים ולא זנב לאריות .. 37.25 משה קבל תורה מסיני ומסרה לתלמידיו ליהושוע ויהושוע מסרה לזקנים והזקנים מסרו לנביאים והנביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה – שחזל נשען עליהם – והם אמרו: הוו מתונים בדין ... העמידו תלמידים הרבה ... ועשו סייג לתורה ... עשו גדר לתורה ... צריך חוקים ברורים ומדויקים ... דוגמה .. אם שבת מתחילה בזמן נתון כניסת השבת היא 10 דקות קודם ..
- 39.10 יש במשנה תיאורים היסטוריים סיפורים לצורך ההלכה וגם דברי עידוד ומוסר נוספים .. 39.20 ... מסכת זרעים .. "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא" את הקרן יקבל אדם בעולם הבא .. חז"ל מאמינים בעולם הבא והחיים שם אמיתיים יותר ... 40.48 מסכת תענית סדר מועד .. שמעון בן גמליאל "לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכיפורים" חג האהבה למה? "שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולים – כדי לא לבייש – ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים" "שא בנה בחור עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תיתן עיניך בנוי אלא תן עיניך במשפחה" .. המשנה מביאה פלחי מציאות ..
- 44.07 מסכת תענית סדר מועד ... גשם לא יורד "על כל צרה שלא תבוא על הציבור מתריעין עליהם מלבד רוב גשמים" .. כלומר לא מתפללים להפסקת גשמים .. וסיפור חוני המעגל ..

